

Remissvar Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

Sammanfattning

Skolverket har fått i uppdrag att utveckla ett nationellt professionsprogram inom skolväsendet (U2022/02319). Uppdraget innebär att dels ta fram en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet, dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare. Stenungsunds kommun kan se gynnande effekter med det nationella professionsprogrammet för legitimerade lärare och förskollärare samt för rektorer. Stenungsunds kommun har dock vissa betänkligheter avseende det nationella meriteringssystemet.

Ett nationellt professionsprogram kan bidra till att skapa en tydlig struktur för professionernas kompetensutveckling samt skapa förutsättningar för en nationell likvärdighet kring den kompetens som professionerna bör besitta, oavsett skolhuvudman. Programmet belyser vikten av att professionerna fortsätter sin kompetensutveckling inom sina yrken, vilket kan leda till att öka yrkenas attraktivitet. Redovisningen har, enligt Stenungsunds kommuns mening, inte tillräckligt beaktat de ekonomiska konsekvenserna för skolhuvudmän av att införa det nationella professionsprogrammet. Utifrån redovisningen ser Stenungsunds kommun att huvudmännen åläggs ett stort ansvar att dels skapa de förutsättningar som krävs, dels tilldela de resurser som krävs för kompetensutveckling inom ramarna för det nationella professionsprogrammet. Det är av vikt att finansieringen av professionsprogrammet inte belastar respektive huvudman, utan att ytterligare resurser tillförs från staten.

Yttrande

Utbildningsdepartementet önskar remissinstansernas synpunkter på framför allt förslaget till förordning om nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet (avsnitt 3 i redovisningen).

Meriteringsnivåer

Stenungsunds kommun ställer sig bakom Skolverkets författningsförslag om tre meriteringsnivåer i stället för de två nivåer som föreslogs av regeringen 2021. Stenungsunds kommun delar Skolverkets uppfattning om att meriteringsnivåerna ska benämnas *meriteringsnivå 1*, *meriteringsnivå 2* och *meriteringsnivå 3*. Alla villkor i meriteringsnivå 1 anses relevanta, i enlighet med förslaget. Stenungsunds kommun ställer sig dock tveksamma till att en specifik kurs om 7,5 högskolepoäng skulle vara obligatorisk för meriteringsnivå två och tre, särskilt med hänsyn till att en forskarutbildning inte har så omfattande krav.

Fortbildning för rektorer

Stenungsunds kommun har genom det systematiska kvalitetsarbetet identifierat ett kompetensutvecklingsbehov för rektorer och startat ett samarbete med Karlstad universitetet. Kommunen och universitet har tillsammans byggt en magisterutbildning med utgångspunkt i Karlstad universitets master- och magisterprogram *Utbildningsledning och sko/utveckling*.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E post	Giro	Org nr
444 82 Stenungsund	Strandvägen 15	0303-73 00 00	0303-73 82 35	kommun@stenungsund.se	Bg 430-7203	212000-1298

Stenungsunds kommun välkomnar förslaget att kompetensutveckling för rektorer skulle innefattas av det nationella professionsprogrammet och att kompetensutvecklingen skulle kunna leda till en magister- eller masterexamen.

Stenungsunds kommun ställer sig tveksamma till att meriteringen för lärare ska utgöra ett villkor för en skolledarbefattning. Kompetenser som rektor behöver för att utföra sitt uppdrag, motsvarar inte alltid de kompetenser som kännetecknar en yrkesskicklig lärare. Kravet kan innebära att rekryteringsläget för rektorer förvärras i förhållande till ett redan idag ansträngt läge.

Styrning och ledning av det nationella professionsprogrammet

Stenungsunds kommun ser fördelar med att Skolverket har ett övergripande ansvar för professionsprogrammet, som till exempel personuppgiftsbehandling och registrering av lärares meriteringsnivåer.

Det framstår som motsägelsefullt att utredningen å ena sidan pekar på vikten av att kompetensutveckling bygger på identifierade behov i det systematiska kvalitetsarbetet, samtidigt som den å andra sidan framhåller en stark styrning av att lärares kompetensutveckling ska genomföras inom ett nationellt professionsprogram.

Ansvar för professionernas kompetensutveckling kopplat till innehåll och struktur bör åligga huvudmännen utifrån identifierade behov i det systematiska kvalitetsarbetet samt hos lärosätena för att ta fram ett utbud av kurser eller att kommuner i samarbete med lärosäten skapar uppdragsutbildningar som möter de olika skolformernas behov. Enligt 2 kap. 34 § skollagen (2010:800), ansvarar huvudmannen för att personal ges möjlighet till kompetensutveckling och rektor har, enligt läroplanerna, ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs. Införandet av det nationella professionsprogrammet innebär att den statliga styrningen av skolan ökar samt begränsar huvudmans och rektors handlingsutrymme över den lokala kompetensutvecklingen utifrån verksamheternas förutsättningar och behov.

Skolverket får ett för stort ansvar och mandat kopplat till styrning av kompetensutveckling samt för antagningsförfarandet till den obligatoriska uppdragsutbildningen (VAK). Stenungsunds kommun ställer sig kritiska till detta.

Stenungsunds kommun ser att lärarnas arbetstidsavtal (se HÖK, bilaga M) utgör ett hinder för gemensam kompetensutveckling tillsammans med kollegor, då avtalet främjar individuell kompetensutveckling inom ramen för lärares förtroendearbetstid. Utredningen betonar att individuella kompetensutvecklingsinsatser tenderar att ha vaga eller inga kopplingar till verksamhetens specifika behov. För att nå framgång krävs ett aktivt samarbete i flera led. Utrymme för detta samarbete behöver skapas inom lärares reglerade arbetstid, vilken behöver ökas i omfattning i relation till förtroendearbetstid.

Stenungsunds kommun menar att det är problematiskt att rama in ett nationellt professionsprogram med en snäv teoretisk grund som utgångspunkt. Teoretiska begrepp som *kollegialt lärande* och *professionella lärandegemenskaper* byts ut då teorier utvecklas. Till och med de forskare som tagit fram dessa begrepp har lämnat dessa för att tydligare betona vikten av

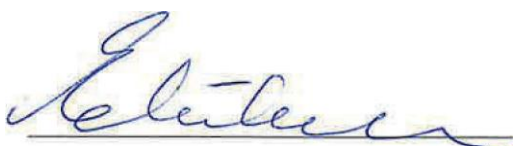
kollaborativt lärande med koppling till aktioner för utveckling av verksamheter (Hargreaves & O'Connor, 2018). Det är vanskligt att bygga ett statligt meriteringssystem på en specifik teoretisk grund. Det är tillräckligt att underbygga resonemang med hänvisning till forskningsresultat.

Finansiering

Utifrån redovisningen ser Stenungsunds kommun att huvudmännen åläggs ett stort ansvar att dels skapa de förutsättningar som krävs, dels tilldela de resurser som krävs för kompetensutveckling inom ramarna för det nationella professionsprogrammet. Det är av vikt att finansieringen av professionsprogrammet inte belastar respektive huvudman, utan att ytterligare resurser tillförs från staten.

Den föreslagna kompetensutvecklingsstrukturen kommer med största sannolikhet även att innebära ökade kostnader för huvudmannen när professionerna behöver frigöras från ordinarie arbetsuppgifter för deltagande i programmet. Därtill kommer en kostnad för anskaffning av vikarier för de professioner som deltar. Detta är även något som behöver tas i beaktande i utformningen av finansiering av det nationella professionsprogrammet.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Elisabeth Andreasson
Sektorchef Sektor Utbildning
2024-10-24